

EĞİTİMDE YENİDEN YAPILANMA VE KALİTE SÜRECİNDE ELEKTRONİK SEÇMELİ DERSLER

Melih İnal
Kocaeli Üniversitesi UZEM
Umuttepe Yerleşkesi 41380
minal@kocaeli.edu.tr

Umut Altınışik
Kocaeli Üniversitesi Enformatik Böl.
, Umuttepe Yerleşkesi 41380
umuta@kocaeli.edu.tr

Serdar Solak
Kocaeli Üniversitesi Enformatik Böl.
Umuttepe Yerleşkesi 41380
serdars@kocaeli.edu.tr

Uğur Yıldız
Kocaeli Üniversitesi Enformatik Böl.
Umuttepe Yerleşkesi 41380
uguryildiz@kocaeli.edu.tr

Özet

Eğitimde Yeniden Yapılanma ve Kalite Süreci kapsamındaki üniversiteler örgün eğitimde ders planlarını, öğrenme çıktıları ve öğretim yöntemlerini yenilemektedirler. Bu kapsamda örgün öğretimde okuyan öğrencilere, alternatif bir öğretim yöntemi olarak uzaktan eğitim ile seçmeli ders verilebilmektedir. Bu çalışmada, Kocaeli Üniversitesi Enformatik Bölümü ile Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından yürütülmekte olan "Elektronik Seçmeli Ders" deneyimi sunulmaktadır. Bu süreçte ihtiyaç duyulan akademik, teknik ve idari yeterliliklerin analizi, uygulama süreci, yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri incelenmektedir.

Anahtar Sözcükler: E-Ders, Uzaktan Eğitim, BOLOGNA Süreci.

ELECTRONIC ELECTIVE COURSES IN RESTRUCTURING EDUCATION AND QUALITY PROCESS

Abstract

In formal education universities modernize course plans, learning outcomes and teaching methods in the Restructuring Education and Quality Process. In this context, electronic elective courses can be given to students study in formal education as an alternative method. In this study, experience of electronic elective courses is presented by Department of Informatics and Distance Education Research and Application Centre in Kocaeli University. Needed in this process; academic, technical and administrative qualifications, analysis, implementation process, problems and solutions are examined.

Key Words: E-Selective Courses, E-Learning, BOLOGNA Process.

GİRİŞ

Eğitim alanında bilgisayar ve İnternet teknolojilerinin kullanılmasını hedefleyen uzaktan eğitim faaliyetlerinde E-Öğrenme ve E-Dersler bir ihtiyaç haline gelmiştir. Özellikle Eğitimde Yeniden Yapılanma ve Kalite Süreci kapsamında Kocaeli Üniversitesi'nde ders planlarında yapılan değişikliklerle ortalama derslerin %25 Seçmeli Derse dönüştürülmüştür. Bu derslerin %40'lık bölümü de Bölüm Dışı Seçmeli derslerden oluşmaktadır. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla Üniversite bünyesinde Kurulan Eşgüdüm Komisyonunca Üniversite Seçmeli Ders (USD) Havuzu oluşturulmasına karar verildi. Bu durumda Kocaeli Üniversitesi'nde eğitim gören yaklaşık 65000 öğrencinin hareketliliği göz önünde bulundurulduğunda "Elektronik Seçmeli Ders"lerin (ESD) açılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Bu amaçla, Kocaeli Üniversitesi Enformatik Bölümü ile Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından yürütülmekte olan ESD deneyimi sunulmaktadır. Çalışmanın daha sonraki bölümlerinde Kocaeli Üniversitesinde Eğitimde Yeniden Yapılanma ve Kalite Süreci hakkında bilgi verilecek, ardından ESD oluşturma süreçleri sunulacak ve son olarak sonuç ve önerilere yer verilecektir.

EĞİTİMDE YENİDEN YAPILANMA VE KALİTE SÜRECİ

Yaşadığımız yüz yılda bilgi ve teknoloji toplumu olma yolunda eğitim alanında da değişimler ve dönüşümler meydana gelmektedir. Bu değişim; bilgi toplumu yapısına uygun, evrensel değerlere açık, bilgi üretimine katkıda bulunabilen, bilgiyi yaratıcı biçimde kullanabilen, daha nitelikli insan yetiştirme zorunluluğu çerçevesinde, eğitim kurumlarını etkilemektedir (Erçetin, 2001). Bunun yanında geçmiş yüzyıl ile 21. Yüzyıl öğrenmelerinin karşılaştırıldığı Tablo 1 incelendiğinde, eğitimdeki yeniden yapılanmanın ve bu anlamda getirilecek kalitenin içeriği doldurulmuş olacaktır. Bu kapsamda değişim ve dönüşüm açısından konunun kalite olduğu ve eğitimde kalite artırma çalışmalarının önemli bir konu olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, Kocaeli Üniversitesi'nde temelleri 2009 yılında atılan 2012 yılı sonuna kadar gerçekleştirilmesi planlanan Eğitimde Yeniden Yapılanma ve Kalite Süreci çalışmaları başlatılmıştır ve günümüze kadar sürdürülmektedir (KOU, 2009).

Tablo 1: 20. Yüzyıl Öğrenme Anlayışı ile 21. Yüzyıl Öğrenme Anlayışı Arasındaki Temel Farklar (Kaynak: Tanrıverdi, 2012:7)

20. Yüzyıl Öğrenmeleri	21. Yüzyıl Öğrenmeleri
Konuları sadece ezberleyerek öğrenmeye odaklı	Öğrencilerin sadece ne bildiğine değil, ne yapabildiğine ve gelecekte neler yapabileceğine odaklı
Öğrenme daha çok alt düzey düşünme becerilerine odaklı	Öğrenme daha çok üst düzey düşünme becerilerine odaklı
Öğretimin temeli ders kitabına dayandırılmakta	Öğretimin temeli araştırmaya dayandırılmakta
Öğrenci öğretim sürecinde pasif alıcı konumunda	Öğrenci öğretim sürecinde aktif durumda
Öğretim derslik ortamı ile sınırlı	Öğretim her yerde gerçekleştirilebilir
Otoriteye dayalı sınıf disiplini önemsenmekte	Öğretmen-öğrenci arasındaki karşılıklı saygı / etkileşim önemsenmekte
Tek bir disiplin alanına odaklı öğretim programı	Disiplinler arası öğretim programı
Sonuca (ürüne) dayalı ölçme ve değerlendirme anlayışı	Sürece dayalı ölçme ve değerlendirme anlayışı
Öğrenci başarısını değerlendirmede öğretmen tek karar verici	Öğrenci başarısını değerlendirmede öğretmen değerlendirmesi kadar öz değerlendirme ve akran değerlendirmesi de önemli
Öğretim programı konu alanına odaklı	Öğretim programı öğrencilerin ilgi, deneyim, yetenek ve gerçek dünyaları ile bağlantılı
Yazılı sınavlar ölçme ve değerlendirmenin birincil araçları	Geleneksel araçların yanında performans değerlendirme, proje ve benzeri çok amaçlı ölçme ve değerlendirme

Her insanın aynı konuyu aynı yöntemle öğrenebileceği var sayılır	Eğitim programı ve öğretimi öğrenci farklılığı üzerine kuruludur
Okur-yazarlık kuma-yazma ve matematik üzerine kuruludur	Fen ve teknoloji okur-yazarlığı, medya okur-yazarlığı, bilgisayar okur-yazarlığı gibi, geleneksel okur-yazarlık kavramını tamamlayıcı farklı okur-yazarlık kavramları ortaya çıkmıştır
19. Yüzyılda başlayan sanayi çağında, çalışanların gereksinimlerine yönelik fabrika türü model	İleri teknoloji ve toplumun gereksinimleri üzerine kurulu küresel model

Belirtilen dönüşümün sağlanması amacı ile aşağıda sunulan Program Geliştirme Çalışmaları Süreç Basamakları ile çalışmalara başlanmıştır:

1. Senato Kararları Alındı (10 Şubat 2009)
2. Çalışma Grupları Oluşturuldu (10 Şubat 2009)
3. Tüm Birim Yöneticileri Ve Yardımcıları Süreçler Hakkında Bilgilendirildi (1 Mart 2009)
4. Birimlerde Program Geliştirme Sürecinde Çalışılacak Ekipler Oluşturuldu (10 Mart 2009)
5. Program Geliştirme Sürecinde Çalışılacak Ekipler Eğitildi (30 Mart-10 Nisan 2009)
6. Program Geliştirme Çalışmalarına Başlanıldı (20 Nisan 2009)
 - a. Program yeterlilikleri ve işler belirlendi (DACUM, meslek iş analizi, DELPHI süreçleri son tarih: 15 Haziran 2009)
 - b. Program yeterlikleri ve işler analiz edilerek derslerin oluşturulması, eski programların analizi, yeni ders listelerinin düzenlenmesi sağlandı (15 Temmuz 2009)
 - c. Yeni oluşturulan ya da eski ama kullanılması kararlaştırılan dersler için ders yeterliklerinin ve öğrenme çıktılarının belirlendi (1 Ekim 2009)
 - d. Program çıktılarıyla tüm ders çıktılarının karşılaştırılarak sağlanması yapıldı (10 Ekim 2009)
 - e. Ders yeterliklerinin ve öğrenme çıktıları doğrultusunda ders içerikleri oluşturuldu (10 Kasım 2009)
 - f. Ders programları ve derslerin Avrupa Kredi Transfer Sistemi-AKTS Formları hazırlandı (15 Aralık 2009)
 - g. Anabilim Dalları ders dosyalarını hazırladı (15 Ocak 2010)
7. Hizmet İçi Eğitim Çalışmaları Yapıldı (Son Tarih: 15 Mayıs 2010)
8. Anabilim Dalı, Fakülte ve Üniversite Katalogları Oluşturuldu (15 MART 2010)
9. Yeni Programlar Senatodan geçerek 2010-2011 öğretim yıllarında uygulamaya kondu.
10. Uygulamaya geçildiğinde ilk yıllarda özellikle program değerlendirme ve düzeltme çalışmalarıyla programlar geliştirildi.
11. Program geliştirme çalışmalarında video kayıtları yapıldı. Bu kayıtlar sonraki tanıtım sunumlarında kullanıldı.

Bu çalışmalar sürerken, Dr. Tanrıverdi'nin hazırladığı kitap; Kocaeli Üniversitesinde verilecek eğitimin şekillenmesinde ve program geliştirme aşamalarında akademisyenlere önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir. Eğitimde Yeniden Yapılanma ve Kalite Süreci çerçevesinde geliştirilen bu kitap üniversitelerde ders veren öğretim elemanlarının hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunmak ve ayrıca derslerini planlama, organize etme ve yürütmede gereksinim duydukları bilgilere kolaylıkla ulaşabilmelerini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır (Tanrıverdi, 2012).

ELEKTRONİK SEÇMELİ DERSLERİN OLUŞTURMA SÜREÇLERİ

ESD'lerin oluşturma sürecine 2011-2012 Güz yarıyılı ile başlanmıştır. Eğitimde Yeniden Yapılanma ve Kalite Süreci kapsamında 2010-2011 öğretim yılı itibari ile Öğretim Elemanlarımızın bilgilendirilmesi ve teşvik edilmesi amacıyla çeşitli birimlerde seminerler düzenlenmiş ve Şekil 1'de gösterilen Elektronik Ders (E-Ders) Hazırlama animasyonları ve bilgilendirme amacıyla internet sayfası hazırlanmıştır (UZEM, 2010).

EDERS HAZIRLAMA

E-ders hazırlarken yardımcı olacak bazı bilgiler aşağıda listelenmiştir.

■ Sisteme Giriş ve Profil Güncelleme			Animasyon
■ Ders ayarlarının yapılması		Pdf	Animasyon
■ Forum Kullanımı ve Yönetimi		Pdf	Animasyon
■ Sistemde Sınavların Oluşturulması		Pdf	Animasyon
■ Sınavlara Soruların Eklenmesi			
■ Doğru / Yanlış		Pdf	Doğru/Yanlış
■ Çoktan Seçmeli			Çoktan Seçmeli
■ Eşleştirmeli			Eşleştirmeli
■ Ödev Hazırlama			
■ Tek Dosya Yükleme		Pdf	Tek Dosya
■ Gelişmiş Dosya Yükleme			Gelişmiş Dosya
■ Anket Kullanımı ve Yönetimi			Animasyon

YÖK eders hazırlama yönetmeliğine ulaşmak için [tıklayınız](#).

Şekil 1: E-Ders Hazırlama Süreçleri

Verilen eğitimler sonunda Kocaeli Üniversitesi genelinde 30'a yakın E-Ders hazırlanarak 2011-2012 Bahar dönemi itibari ile öğrencilerimizin seçimine sunulmuştur. Hazırlanan E-Derslerin öğrencilerin geneline hitap etmesine dikkat edilmiştir. 2011-2012 Güz ve Bahar Yarıyıllarına ait açılan dersler ve öğrenci sayıları sırasıyla Tablo 1 ve Tablo 2'de gösterilmiştir. Öğrencilerden gelen talepler doğrultusunda ve Öğrenci Bilgi Sisteminde mükerrer ders seçme durumu kontrol ettirilerek, bazı dersler her iki yarıyıldan açılmıştır. Bu dersleri Üniversite bünyesinde çeşitli bölümlerde öğrenciler seçtiği için derslerin eş güdümünü sağlamak amacıyla tüm dersler Rektörlük Makamına bağlı Enformatik Bölümü tarafından açılmıştır.

Tablo 2: 2011-2012 Güz Dönemi Açılan E-Dersler ve Öğrenci Sayıları

Sıra No	Ders Adı	Öğretim Elemanı	I.Öğretim	II.Öğretim	Toplam
1	ARGE VE TEKNOLOJİ YÖNETİMİNE GİRİŞ	GÜLŞEN AKMAN	79	45	124
2	GİRİŞİMCİLİK	SEHER UÇKUN	45	40	85
3	HALKLA İLİŞKİLER	SEHER UÇKUN	35	45	80
4	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ	FARUK ARAS	49	-	49
5	İŞLETME İNGİLİZCESİ	GÜVEN ÖZAL	20	-	20
6	KENT KÜLTÜRÜ	GAMZE MERT	25	-	25
7	PAZARLAMA YÖNETİMİ	V.NADİR TEKİN	25	-	25
8	SATRAŇ	FAHRETTİN ÖVEÇ	45	22	67
9	TEMEL FOTOĞRAF BİLGİSİ	ÖZER KANBUROĞLU	48	-	48
10	TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ	SEMA YILMAZ GENÇ	40	50	90
11	VERİ TABANINA GİRİŞ	UMUT ALTINIŞIK	17	-	17
12	YENİ MEDYA VE ETKİLEŞİM	ESRA ÇOBAN	28	-	28
13	YÖNETİM VE ORGANİZASYON	MURAT ESEN	50	20	70
14	WEB PROGRAMLAMA	UĞUR YILDIZ	39	-	39
15	WEB TASARIMI	UĞUR YILDIZ	50	-	50
16	MATLAB ve SIMULINK PROGRAMLAMA	MELİH İNAL	23	11	34
TOPLAM			618	233	851

Tablo 3: 2011-2012 Bahar Dönemi Açılan E-Dersler ve Öğrenci Sayıları

Sıra No	Ders Adı	Öğretim Elemanı	I.Öğreti m	II.Öğreti m	Topla m
1	AFET YÖNETİMİ	ÜMİT ALNIAÇIK	117	-	117
2	AFET VE ZARARLARININ AZALTILMASI	ÜMİT ALNIAÇIK	37	49	86
3	AR-GE VE TEKNOLOJİ YÖN.	GÜLŞEN AKMAN	34	32	66
4	BİLGISAYARLI BÜRO PROGRAMLARI	SERDAR SOLAK	31	18	49
5	EKOLOJİ VE SAĞLIK	İLKNUR ZERENGÖK	71	50	121
6	GÖRSEL PROGRAMLAMA	SERDAR SOLAK	32	22	54
7	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ	FARUK ARAS	50	50	100
8	SATRAŇ	FAHRETTİN ÖVEÇ	50	-	50
9	SATRAŇ	MELİH İNAL	-	50	50
10	WEB PROGRAMLAMA	UĞUR YILDIZ	-	19	19
11	WEB TASARIMI	UĞUR YILDIZ	50	-	50
12	YENİ MEDYA VE ETKİLEŞİM	ESRA ÇOBAN	22	-	22
TOPLAM			494	290	784

Dersi seçen öğrencilerin Şekil 2’de görülen Kocaeli Üniversitesi Eğitim Destek Sistemine kaydı, her öğrenciye bir kullanıcı adı ve şifresi tahsis edilerek, yapılmıştır. Öğrenciler istedikleri zaman yerleşke içinden ya da dışından sisteme erişebilmektedirler. Bunun yanında E-Dersin ilgili Öğretim Elemanı talep ettiği takdirde Şekil 3’te bir örneği gösterilen Sanal Sınıf Uygulaması da oluşturularak, öğrencilerin çevrimiçi hocaları ile sesli ve görüntülü iletişime geçmeleri sağlanmıştır. Ayrıca isteyen Öğretim Elemanlarımız beyaz tahta uygulaması ya da ekran paylaşımı yaparak çevrimiçi ders anlatma olanağına da sahiptir. E-Derslerin yıl içi değerlendirme etkinlikleri tamamıyla dersi yürüten öğretim elemanına bırakılmıştır. Çoğu derste yıl içi etkinlikler proje ve yine Eğitim Destek sistemi üzerinden kısa sınavlar şeklinde organize edilmiştir. Yarıyıl sonu sınavı ise gözetmen eşliğinde yüz

yüze fiziki sınıflarda yapılmıştır. Yıl içi etkinliklerin ortalamaya etkisi % 30 iken yüz yüze yapılan Yıl sonu sınavının ağırlığı % 70 belirlenerek, ortalamalar hesaplanmıştır.

Tüm bu altyapının oluşturulmasında Kocaeli Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar 2011/008 sıra sayılı proje kapsamında UZEM olarak hazırlanan altyapı projesinin katkıları çok büyük olmuştur (BAP, 2011).

Şekil 2: ESD'lerin Sunulduğu Moodle 2.2 Eğitim İçerik Yönetim Sistemi

Şekil 3: Bir Sanal Sınıf Uygulaması Örneği

SONUÇ

Kocaeli Üniversitesi'nde Eğitimde Yeniden Yapılanma ve Kalite Süreci kapsamında ders planları, öğrenme çıktıları ve öğretim yöntemleri yenilenmektedir. Bu kapsamda örgün öğretimde okuyan öğrencilere, alternatif bir öğretim yöntemi olarak uzaktan eğitim ile seçmeli dersler verilmektedir. Üniversitemiz Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi ve Enformatik Bölümünce açılmış olan 22 E-Ders ile 2011-2012 Öğretim Yılı boyunca 1635 öğrenciye hizmet verilmektedir. 2011-2012 Güz dönemi genel başarı ortalamalarına bakıldığında % 92 başarı elde edildiği gözlemlenmiştir. Öğrencilerin genel anlamda sistemden hoşnut oldukları gözlenmiştir. Ancak Öğretim Elemanlarımızın bu yenilikçi yaklaşıma teknolojik birikim açısından ayak uydurabildiği söylenemez. Bu tür olumsuzlukları gidermek amacı ile periyodik olarak hizmet içi eğitim kurs ve seminerler düzenlenmektedir. Bunun yanında karşılaşılan çeşitli problemlerle ilgili eğitici video, animasyon ve açıklayıcı resimli metinler içeren materyaller geliştirilmektedir. Ayrıca yarı zamanlı çalışan öğrencilerimiz ile Öğretim Elemanlarının sorunlarına yerinde ve hızlı çözümler üretilmeye çalışılmaktadır. Sonuç olarak 2011 yılı itibari ile ilk deneyimimizi yaşadığımız E-Derslerin Kocaeli Üniversitesi'nde katlanarak artacağı düşünülmektedir.

TEŞEKKÜR: Bu çalışma 2011/008 sayı numaralı Kocaeli Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Projesi tarafından desteklenmiştir.

Not: Bu çalışma 26-28 Nisan 2012 tarihlerinde Antalya'da 46 Ülkenin katılımıyla düzenlenmiş olan "3rd International Conference on New Trends in Education and Their Implications"da sözlü bildiri olarak sunulmuş olup, "Journal of Research in Education and Teaching" Bilim Kurulu tarafından yayınlanmak üzere seçilmiştir.

KAYNAKÇA

Erçetin, Ş. (2001). Biz Akademisyenler Geleceğin Yüksek Öğretim Kurumlarını Yaratmaya Hazır mıyız? Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 25. s.75-86.

Bilimsel Araştırmalar Projesi (BAP) (2011). BAP 2011 onaylı proje listesi. 29.02.2012 tarihinde <http://bpab.kocaeli.edu.tr/bap-birimi-projeler.php> adresinden alınmıştır.

Kocaeli Üniversitesi (KOU) (2009). Eğitimde Yeniden Yapılanma ve Kalite Süreci. 29.02.2012 tarihinde <http://ogr.kou.edu.tr/kouubs/bologna/index.cfm?Dilid=C8FF237181AF8FB388B6A49F59FF287B> adresinden alınmıştır.

Tanrıverdi, B. (2012). Yeterlik Merkezli Eğitim. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Yayınları.

Uzaktan Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi (UZEM), Kocaeli Üniversitesi (KOU) (2010). E-Ders Hazırlama Süreci. 29.02.2012 tarihinde <http://uzem.kocaeli.edu.tr/index.php/page/edershazirlama.html> adresinden alınmıştır.